

No 042

DECEMBER 2009

MÆRKNING

Tre måneder i beskyttelsesrum · Farvel til detaljens mester · Vær forberedt,
når det går galt · DVN i medierne · Energiberegning af kostfiber ·
Nyt om mærkning · Personalenyt · Forskrifter

Tre måneder i beskyttelsesrum

Af Ib Keld Jensen

Nye medarbejdere hos DVN får ikke lov til at så meget som at svare på en mail eller tage en telefon, før der er gået mindst tre måneder. Det handler om troværdighed, siger direktør Helga Møller.

Siden august har tre nye fødevarekonsulenter siddet for sig selv i Dansk Varefakta Nævns bibliotek. I den tid har de deklareret ikke færre end 80 fødevarer, og de har arbejdet sig ud i alle fødevarelovgivningens snørklede hjørner og kroge. Læst den relevante lovgivning, fortolket den og spurgt sig til råds i huset.

Men det omfattende arbejde kommer ikke umiddelbart til at kunne ses på nogen fødevare noget sted. Deklarationerne skal ikke bruges til noget. Faktisk er de allerede i brug ude i butikkerne og en gang udarbejdet af mere erfarne medarbejdere. Så arbejdet med deklARATIONERNE er ren øvelse.

Men hvorfor sætte medarbejderne på hele tre måneders oplæring. Er det virkelig nødvendigt? Direktør Helga Møller svarer "Ja" med eftertryk.

"Vi lever af vores viden og af vores kunders tillid til os. Kunderne skal kunne regne med os til enhver tid, og derfor skal vi være meget omhyggelige. Det kan få fatale konsekvenser for kunderne, hvis vi begår fejl, og i sidste ende kan det få fatale konsekvenser for os selv," siger Helga Møller.

En fejl på en deklARATION kan betyde, at mange tusinder stykker emballage skal trykkes om, foruden det tab af troværdighed kunden får ved en ukorrekt deklARATION.

"Man siger, at der skal 10 gode oplevelser til at opveje en dårlig oplevelse, men vi vil helst helt eliminere de dårlige oplevelser."

Lidt af en jungle

Om årsagen til at nye medarbejdere ikke må svare på henvendelser fra kunderne de første måneder, siger Helga Møller, at det skyldes, at kunderne skal kunne regne med at få et kompetent svar, hver gang de henvender sig.

Derfor sendes nye medarbejdere i det, der i daglig tale går under betegnelsen beskyttelsesrummet.

I august tog tre nyansatte fødevarekonsulenter plads i beskyttelsesrummet. En af dem er mejeriingeniør Line Damsgaard Jeppesen, 27, der fortæller: "Vi har diskuteret rigtig meget.

I begyndelsen var det for eksempel standardvendinger om, hvad der præcist skal stå, når en vare skal opbevares i køleskabet. Senere gik vi lidt dybere ind i lovgivningsstoffet og så for eksempel på saft- og marmeladebekendtgørelsen."

Området er lidt af en jungle at slå sig igennem, og det kræver en svær bevæbning at komme rundt om alle hjørner. Foruden lovstof og bekendtgørelser skal medarbejderne også ind over forskrifter, standarder og ikke mindst mærkerne, som fuldkorns- og økologimærkerne.

"Men det er faktisk meget spændende, når man kommer ind i det," fortæller Line Damsgaard Jeppesen.

Rasende dyrt

En anden af de nye medarbejdere er Anne Møller Petersen, 31, der er cand.scient. i human ernæring fra LIFE, det tidligere Landbohøjskolen.

Anne Møller Petersen har stikprøvekontrollen som et af sine fokusområder. Det betyder, at hun afgør, hvilke varegrupper laboratorierne skal købe ind i butikkerne og analysere. Kontrollen skal sikre, at deklARATIONERNE fortsat svarer til indholdet, hvilket som regel, men ikke altid, er tilfældet.

"Nej, det forekommer at tingene ikke stemmer overens, og så kontakter jeg producenterne, for at forholdet kan blive bragt i orden. Nogle gange skal der ekstra analyser til," fortæller Anne Møller Petersen, der finder de tre måneders oplæring helt relevant. "Det er et lovmæssigt stort område, og det er vigtigt at få ro til at fordybe sig," fortæller Anne Møller.

Både Anne Møller Petersen, Line Damsgaard Jeppesen og den tredje nye medarbejder Dorthe Lynggaard-Jørgensen, der er professionsbachelor i ernæring og sundhed har overstået læretiden, og kunderne er pr. brev orienteret om, at de optræder som fuldgældige fødevarekonsulenter.

Men er det ikke dyrt at oplære medarbejdere på den måde?

"Jo, det er da dyrt. Men vi vurderer, at det kan blive dyrere at lade være i form af forkerte deklARATIONER eller utrygge kunder," argumenterer Helga Møller.

I tre måneder sad Anne Møller Petersen, Line Damsgaard Jeppesen og Dorthe Lynggaard-Jørgensen i DVN's bibliotek og terpede fødevarelovgivning. (Foto: Jesper Ludvigsen).

Farvel til detaljens mester

Af Ib Keld Jensen

I en tid, hvor sjusk og venstre-håndsarbejde griber om sig, skiller fødevarekonsulent Vibeke Kaas sig ud som et fyrtårn i præcision. Men nu siger mr. Venlig Hilsen stop.

Ikke mange kan få nattesøvnen forstyrret af en problematisk detalje i en varedeklaration. Og formentlig endnu færre kan miste appetitten over en fejl i en emballage.

Men det er også de færreste, der som Vibeke Kaas har dedikeret 12 år af deres liv til arbejdet med at deklare fødevarer.

"Nogle gange drømmer jeg om det om natten," siger hun. Og hun er så optaget af, at deklARATIONERNE skal være perfekte og i orden, at hun tager arbejdet med, når hun selv skal ud at handle. "Når jeg ser en dårlig formulering eller en fejl på en fødevareemballage, synes jeg næsten, det er irriterende at spise indholdet."

Ved udgangen af november gik Vibeke Kaas på pension som 60-årig, efter det hun selv betegner som en vellykket anden fase af sit liv.

Hun er uddannet ernærings- og husholdningsøkonom og blev nyuddannet sent, som 43-årig. Oprindeligt var Vibeke Kaas hospitalslaborant, men efter diverse hospitalsansættelser og ophold i Grønland og Mocambique tog hun hul på en ny tilværelse.

Hun har lært sig flydende portugisisk, men det er laborantbaggrunden, der har givet mest ekstra bonus i arbejdet hos Dansk Varefakta Nævn. "Det betyder for eksempel, at jeg har styr på de generelle principper for analysearbejde. Jeg ved, at man kun kan finde det, man søger efter," siger hun.

Pointen er altså, at når DVN stikprøvekontrollerer en fødevare for næringsindhold, så finder man ikke salmonella i varen, med mindre man undersøger specifikt for salmonellabakterier.

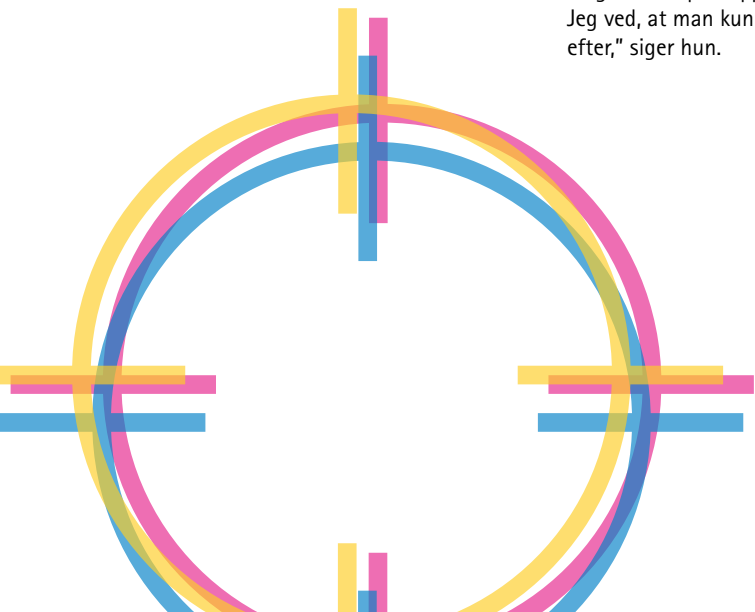
Vibeke Kaas har især sat pris på det internationale arbejde, som har betydet kontakt med samarbejdspartnere så langt væk som Kina og Filippinerne, men også sjove misforståelser, som da hun modtog en mail med indledningen: "Dear mr. Venlig Hilsen".

En af hendes kongstanker er at sætte danskerne i stand til at læse og forstå en næringsdeklaration, og hun har haft en ikke uvæsentlig finger med i spillet i DVN's kampagne for sagen.

"Jeg blev simpelthen så irriteret over myndighedernes Spis sundt-mærke i stedet for at lære forbrugerne at bruge næringsdeklARATIONERNE," fortæller Vibeke Kaas, der glæder sig over at have haft muligheden for selv at præge udviklingen inden for sit felt.

Nu skal hun tilbringe mere tid med familie, venner og sin mand, med hvem hun forventer at drage til Nordkap til sommer. Men det første, der skal ske, er at sætte sig i lænestolen for at genlæse Jan Kjærstads trilogi Erobreren, Forførelsen og Opdageren.

Ved Vibeke Kaas' helt igennem selvvalgte pensionering mister DVN en af sine suveræne korrekturlæsere. Så hvis De, kære læser, finder en komma- eller stavfejl i denne tekst, er De dygtig.

Vær forberedt, når det går galt

DVN inviterer til seminar om godt produktsikkerhedsarbejde, og om hvordan du håndterer pressen, hvis uvejret alligevel bryder ud.

"Velkommen på forsiden!" Det vil enhver importør eller fabrikant vel gøre alt for at undgå, og et godt produktsikkerhedsarbejde er et vigtigt redskab i den forbindelse.

Det er temaet for et seminar, som Dansk Varefakta Nævn afholder i Roskilde torsdag den 28. januar 2010, kl. 13-16.

Alt produktsikkerhedsarbejde handler om at undgå, at farlige produkter kommer i hænderne på ens kunder. Virkeligheden viser, at det alligevel går galt fra tid til anden selv for meget store virksomheder, som bruger massevis af ressourcer på at sikre deres produkter. Og hvad så?

Loven siger, at man har pligt til at gøre noget for at fjerne risikoen fra forbrugeren, men som virksomhedsejer kan man i den situation næppe lade være med også at tænke på økonomi og image.

Heldigvis er produktsikkerhed, økonomi og image ikke fuldstændig modsatrettede størrelser: Hvis man har styr på sit produktsikkerhedsarbejde, har man gode forudsætninger for at indkredse de farlige produkter og dermed mindske den økonomiske konsekvens. Samtidig kan man hurtigt iværksætte effektive, målrettede modforholdsregler, hvilket påvirker billedet positivt.

"Det kræver forberedelse, og man kan – og bør – have gennemtænkt et tilbagekaldelsesforløb på forhånd. Der er simpelthen ikke tid, hvis en sag rigtig udvikler sig. God forberedelse er afgørende for, at din virksomhed kan reagere tilstrækkeligt hurtigt og fremstå professionelt," siger produktsikkerhedsrådgiver Torben Rahbek, der er primus motor i seminaret.

Virksomheden bør udvikle en "drejebog" for tilbagekaldelser, der blandt andet skal indeholde en plan for, hvordan man behandler klager og håndterer kunder og presse i en krisesituation.

Arbejdet bør også sikre, at der er korte beslutningsveje i tilbagekaldessager, og at virksomheden har det nødvendige presseberedskab, dvs. at de relevante kontaktpersoner har den fornødne pressetræning.

Kom og hør mere

Tilbagekaldelse af farlige produkter, kommunikation og krisestyring er temaerne for det tredje seminar om produktsikkerhed, som Dansk Varefakta Nævn afholder for sine eksisterende og kommende kunder.

Seminaret giver blandt andet tips og praktiske værktøjer, som du selv kan tage med hjem til jeres produktsikkerhedsarbejde, og du får nogle gode råd til, hvordan du kan håndtere pressen, hvis det går galt.

Journalist Ib Keld Jensen, der er mangeårig presserådgiver for blandt andet Dansk Varefakta Nævn, gennemgår konkrete eksempler på pressehåndtering, samt en tjekliste for, hvad man kan gøre, hvis mediestormen raser.

Om Torben Rahbek

Torben Rahbek er produktsikkerhedsrådgiver og indehaver af egen virksomhed. Tidligere chef for Sikkerhedsstyrelsens markedskontrol og dansk repræsentant i europæisk myndighedssamarbejde om produktsikkerhed. Torben Rahbek har lejet kontorfaciliteter hos Dansk Varefakta Nævn fra 1. januar 2010. Læs mere på www.torbenrahbek.dk

Om Ib Keld Jensen

Ib Keld Jensen er presserådgiver for Dansk Varefakta Nævn og redaktør for Mærkning. Han er selvstændig og løser desuden opgaver for Danmarks Radio og Det Berlingske Hus. Har tidligere skrevet for Politiken, Berlingske og Jyllands-Posten. Desuden ekstern lektor ved Danmarks Journalisthøjskole.

28. januar 2010 kl. 13-16

DVN inviterer til seminar med titlen

Tilbagetrækning af varer og håndtering af pressen.

Seminaret er gratis og foregår hos Dansk Varefakta Nævn, Byleddet 7, 4000 Roskilde.

Tilmelding til Mette Bagger Nissen, mbn@varefakta.dk · tlf. 46 30 45 12
Senest 15. januar 2010

DVN i medierne

Dårligt nyt til motionisterne

Danske motionister kan sammen med deres europæiske lidelsesfæller godt regne med at skulle træde ekstra i pedalerne for at forbrænde den samme mængde rugbrød som før. Fra den 31. oktober træder et nyt EU-direktiv i kraft som betyder, at kostfibre skal tælles med i energiberegningen. Hidtil har det været sådan, at protein, kulhydrat og fedt tilsammen udgjorde 100 procent af en fødevarers energi. Men det er faktisk en tilsnigelse. Der beregnes med 8 kJ / 2 kcal pr. gram kostfiber, forklarer fødevarer-konsulent Vibeke Kaas, Dansk Varefakta Nævn. [4.11.2009 · Lokaltidningen Frederikshavn, NordjyskeUgeaviser.dk, Landsbyerne, Lokal-Bladet Budstikken Varde, Radioavisen](#)

Rugbrød mere fedende

Hvis du synes, at det går en anelse trægt med at tabe de overflødige kilo, selv om grøn og grov mad er en del af din kur, er der en helt naturlig forklaring. For i modsætning til hvad man tidligere har troet, skal kostfibre nu regnes med, når man beregner indholdet af kalorier i maden. Som det er nu, beregnes der ikke energi af kostfibre. Med de nye regler skal denne energi tages med i beregningen af en fødevarers energi, siger Vibeke Kaas, fødevarer-konsulent i Dansk Varefakta Nævn. [01.11.2009 · Dagbladet Køge/Ringsted/Roskilde, Fpn.dk, Flensborg Avis, Ritzaus Bureau, Søndagsavisen, Søndagsavisen.dk](#)

Nervegas havner på ministerens bord

Økonomi- og erhvervsminister Lene Espersen (K) skal til at kigge en ekstra gang på loven, når det gælder børneprodukter som suttekæder, tremmesenge og barnevogne. Det mener Dansk Folkeparti, Venstre og Konservative, som nu opfordrer ministeren til at handle, efter at Dansk Varefakta Nævn er stødt på et parti suttekæder fra Kina behandlet med nervegas. Dansk Varefakta Nævn finder jævnligt farlige produkter henvendt til børn. [29.09.2009 · Politiken](#)

Forbrugerrådet: Bedre kontrol med børneting

Det kniber med kontrol af børneprodukter som barnevogne, sutter, suttekæder og legetøj. Det konstaterer Forbrugerrådet, efter at Dansk Varefakta Nævn har fundet nervegas i et parti suttekæder. "Nervegas i suttekæder – det er jo absurd.

Vi kan konstatere, at loven ikke fungerer godt nok, hvis det her kan forekomme," siger Vagn Jelsøe, afdelingschef i Forbrugerrådet. [28.09.2009 · Politiken.dk, 24timer Centrum, 24timer København](#)

Suttekæder behandles med nervegas

Det er Dansk Varefakta Nævn, som har testet produkterne, og som nu gør opmærksom på problemet. – I dag kan man frit tage til Kina, finde et produkt til børn og sælge det i Danmark, uden at det er sikkerhedstestet. Det er vores vurdering, at der findes mange produkter på markedet, som ikke er sikkerhedstestede, og som potentielt kan være farlige for børn, siger Helga Møller direktør i Dansk Varefakta Nævn (DVN). For nylig har DVN blandt andet fundet nervegas i et parti trækæder til sutter fra Kina. [24.-25.09.2009 · Politiken.dk, Nordjyske.dk, DitCentrum.dk](#)

For god ordens skyld gør vi opmærksom på, at DVN ikke har fundet nervegas i et parti suttekæder, men at vi er stødt på nervegas via deklarationen. Hvis vi skulle finde nervegas, ville det kræve en analyse på et laboratorium specifikt efter nervegas. Motionisterne skal ikke køre længere for at forbrænde en skive rugbrød end hidtil. Men de skal køre længere, end de troede, før man blev opmærksom på, at kostfibre koster energi.

Energiberegning af kostfiber

Af Vibeke Kaas

Med Kommissionens Direktiv 2008/100/EF om ændrede regler for næringsdeklaration, ændres reglerne for energiberegning af fødevarer. Ændringen er gennemført i bekendtgørelse nr. 910 af 2009-09-24, som trådte i kraft 1. oktober 2009.

Imidlertid nedbrydes en del af kostfibre bakterielt i tarmen og optages derefter i organismen, så noget energi tilføres de alligevel. Med de nye regler skal denne energi tages med i beregning af en fødevarers energi. Der beregnes med 8 kJ / 2 kcal pr. gram kostfiber. De vigtigste energigivende næringsstoffer og deres bidrag til den samlede energi er efter ændringen:

Protein	17 kJ / 4 kcal pr. g
Kulhydrat	17 kJ / 4 kcal pr. g
Fedt	37 kJ / 9 kcal pr. g
Kostfiber	8 kJ / 2 kcal pr. g

For varer med et moderat kostfiberindhold er forskellen lille. For en vare som rugbrød med et kostfiberindhold på 9 g pr. 100 g er energien 72 kJ/18 kcal højere pr. 100 g efter den nye beregning. Det svarer til en stigning på ca. 8%.

Ændringen får imidlertid betydning for energifordelingen, idet en del af energien efter den nye beregning kommer fra kostfiber. I en kort næringsdeklaration angives kun energi, protein, kulhydrat og fedt. Kostfiber må ikke angives. Det betyder, at man i næringsdeklarationens energifordeling kun vil se de bidrag til energien, der kommer fra protein, kulhydrat og fedt. Summen af disse tal vil blive under 100% i varer, der indeholder kostfiber.

Da næringsdeklarationen ikke viser, at varen indeholder kostfiber, vil det kunne give anledning til undren. Man kan let tro, at der er fejl i beregningen, selv om den er helt korrekt.

Vibeke Kaas var indtil 30. november fødevarer-konsulent hos DVN.

Efter de hidtidige regler beregnedes der ikke energi af kostfiber. Kostfiber er defineret som ikke fordøjelige kulhydrater, og derfor er det på sin vis logisk, at de ikke medregnes som energigivende.

Dansk Varefakta Nævn (DVN) er et samarbejde mellem forbrugere, industri og handel om frivillig mærkning af brugseggede varer og tjenesteydelser til forbrugerne. Mærkningen består af deklaration af indhold og/eller egenskaber og kendes på Varefaktamærket. DVN driver Sekretariatet for energimærkning af produkter, der administrerer energimærkning af hårde hvidevarer, klimaanlæg og lyskilder for Energistyrelsen. DVN blev oprettet i 1957.

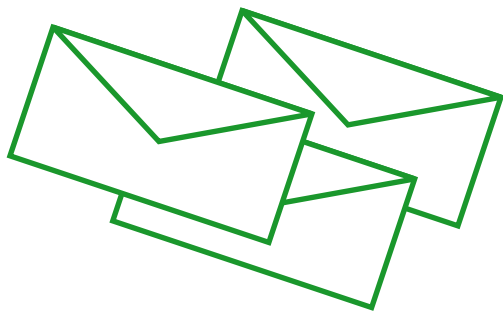
Dansk Varefakta Nævn
Bylledet 7
4000 Roskilde
Tlf. 4630 4500
Fax 4630 4525
varefakta@varefakta.dk
www.varefakta.dk

Nyt om mærkning

Fødevarestyrelsen har udsendt "Bekendtgørelse om næringsdeklaration m.v. af færdigpakkede fødevarer nr. 910 af 24. september 2009." Bekendtgørelsen medfører bl.a. ændringer i anbefalet daglig tilførsel af visse vitaminer og mineraler, ændrede energiberegningsfaktorer og en definition af kostfibre. Bekendtgørelsen medfører også, at energi fra kostfibre fremover skal medregnes i energifordelingen.

DVN har modtaget svar på en række uddybende spørgsmål til Fødevarestyrelsen i anledning af den reviderede udgave af mærkningsvejledningen. Fødevarestyrelsen har over for DVN bl.a. præciseret begreberne "ved sædvane" og "som forventes indtaget samlet", da fortolkningen af begreberne har betydning for deklarationernes udformning, f.eks. med hensyn til hvordan ingredienserne skal deklareres.

DVN's kunder er orienteret om konsekvenserne af den nye bekendtgørelse og Fødevarestyrelsens præciseringer pr. brev.

Kurser og konferencer

DVN's medarbejdere har deltaget i følgende kurser og konferencer siden 1. august 2009

Møde i Task Force nedsat af fødevarerministeren om næringsdeklaration og ernæringsmærkning

Kemikaliedag 09 – Grøn kemi – Innovation og substitution, DI, Dansk Erhverv, Miljøstyrelsen m.fl.

Rådgiverkonference 2009, Væksthus Midtjylland

Anne Møller-Petersen er tiltrådt som fødevarer-konsulent. Anne er uddannet cand.scient. i human ernæring og har bl.a. arbejdet med fødevarer-deklarationer i Københavns Madservice a la carte. Hos DVN har Anne overtaget arbejdet med stikprøve-kontrol efter Vibeke Kaas, der gik på efterløn med udgangen af november.

Personalenyt

3 nye fødevarer-konsulenter

Line Damsgaard Jeppesen er tiltrådt som barselsvikar for fødevarer-konsulent Merete Folmar Fast. Line er nyuddannet mejeriingeniør.

Dorte Lynggaard-Jørgensen er tiltrådt en stilling som fødevarer-konsulent. Dorte er uddannet professionsbachelor i ernæring og sundhed og kommer fra et job som tilsynsførende i fødevareregionen. Hos DVN udarbejder Dorte fødevarer-deklarationer for sin egen kundekreds.

Forskrifter

Følgende forskrifter er blevet revideret eller ajourført siden 1. august 2009:

.....
Aluminiumsfolie, bage- og madpapir, DVN 6212
.....

MÆRKNING

Mærkning udgives af Dansk Varefakta Nævn ca. 4 gange årligt og indeholder artikler om Varefakta og mærkningsrelaterede emner inden for DVN's arbejdsområder.

Indholdet i Mærkning må gengives med kildeangivelse.

Bladet udsendes gratis til DVN's kunder, samarbejdspartnere, politikere, pressen m.fl.

Redaktion:
Direktør Helga Møller (ansvarshavende)
Ib Keld Jensen
Marianne M. Palbo

13. årgang
Oplag: 2.000 eksemplarer
Tryk: Nofoprint
Design: finnygaard.com
Redaktionen afsluttet:
23. november 2009.